

Státní okresní archiv Karlovy Vary

Archiv města Hroznětín
(1833) 1834–1945 (1946)

Inventář
(dodatek č. 1 k AP č. 278)

EL NAD č.: 83

AP č.: 341

Mgr. Petr Cais
Karlovy Vary 2018

Obsah

ÚVOD	3
Seznam použitých pramenů a literatury	9
Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratk	11
INVENTÁRNÍ SEZNAM	12

ÚVOD

I. Vývoj původce archivního fondu

Organizační struktura původce, právní normy, příslušnost do vyšších správních celků: Pasáž o organizační struktuře původce v úvodu inventáře fondu AM Hroznětín (AP č. 278) na s. 4, je třeba opravit v tom smyslu, že žádný regulovaný magistrát ve městě zřízen nebyl. V období březen – červenec 1791¹ zde byl ustaven Městský soud v Hroznětíně (něm. *Stadtgericht zu Lichtenstadt*),² nazývaný rovněž i jako Místní soud v Hroznětíně (něm. *Ortsgericht zu Lichtenstadt*),³ Hroznětínský městský soud (něm. *Lichtenstaedter Stadtgericht*)⁴ či Rychtářský úřad v Hroznětíně (něm. *Richteramt zu Lichtenstadt*).⁵ Tento orgán nahradil dosavadní (neregulovaný) magistrát, tj. městskou radu s purkmistrem a rychtářem, a byl jednou z vývojových etap organizačního uspořádání městské samosprávy. K jeho zřízení došlo v rámci třetí fáze regulace magistrátů na základě dvorského dekretu z 19. 12. 1785.⁶ V čele správy města stál v tomto období městský rychtář, který na této pozici vystřídal někdejšího purkmistra, a dále dva obecní starší, kteří nahradili dřívější městskou radu.⁷ Z knihy inv. č. 86, zpřístupněné tímto dodatkem, lze vedle uvedených funkcionářů a písaře (knihvedoucího, něm. *Grundbuchsführer*) ještě doložit i obecního účetního (něm. *Gemeinderechnungsführer*)⁸ a výběřčího státních daní (něm. *Steuereinnehmer*).⁹

V 1. polovině 19. století, a sice v době, ze které pochází kniha inv. č. 86, zpřístupněná tímto dodatkem, byl Hroznětín poddanským municipálním městem (něm. *unterthänige Municipalstadt*), který náležel do panství Ostrov v Loketském kraji. Jako celek byl označován též jako Městská obec Hroznětín (něm. *Stadtgemeinde Lichtenstadt*) či město Hroznětín (něm. *Stadt Lichtenstadt*).¹⁰

Městský soud (rychtářský úřad) v Hroznětíně fungoval až do roku 1850,¹¹ kdy jej vystřídala nová samospráva města, konstituovaná již podle Stadionova prozatímního obecního zřízení ze 17. 3. 1849 (v patentu č. 170/1849 ř. z.).

V letech 1850–1949 byl Hroznětín vždy součástí politického okresu Karlovy Vary a soudního okresu Karlovy Vary.

Mezi právní normy, které upravovaly obecní samosprávu po roce 1850, patřilo vedle zmíněného císařského patentu č. 170/1849 ř. z. dále i obecní zřízení a volební řády pro zemi

¹ Srov. SOkA Karlovy Vary, fond *Archiv města Hroznětín* (dále jen: *AMHr*), kniha inv. č. 4, fol 268, kde je k 3. 1791 zmíněn u zápisu ještě poslední purkmistr (lat. *Consul*) Georg Fridl; a kniha inv. č. 5, fol. 2, na které k 30. 7. 1791 nalézáme pouze podpisy městského rychtáře a knihvedoucího, a tito funkcionáři jsou v knize nepřetržitě uváděni nadále.

² *AMHr*, kniha inv. č. 5, fol. 10 /rok 1793/; a *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 1 /rok 1834/.

³ *AMHr*, kniha inv. č. 5, fol. 7 /rok 1792/; a kniha inv. č. 6, fol. 1pv /rok 1791/.

⁴ PELANT, Jan. *Znaky a pečete západočeských měst a městeček*. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1985, s. 72.

⁵ *AMHr*, kniha inv. č. 5, fol. 9 /rok 1793/.

⁶ Dvorský dekret z 19. 12. 1785, č. 504 sbírky justičních zákonů (tzv. *Justizgesetz-Sammlung*). Viz též ŠOLLE, Václav. Civilní soudnictví předbřeznové v českých zemích. *Sborník archivních prací*, 1960, ročník X, č. 1, s. 124.

⁷ *AMHr*, kniha inv. č. 6, fol. 1pv /14. 8. 1791/.

⁸ *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 230pv /rok 1841 – účetní Anton Stengl/.

⁹ *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 229pv–230 /rok 1841 – berní výběřčí Joseph Süßner/.

¹⁰ SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen statistisch-topographisch dargestellt*. 15. Band – *Elbogner Kreis*. Prag : Friedrich Ehrlich, 1847, s. 97. Dále *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 229pv, 230pv.

¹¹ *AMHr*, kniha inv. č. 9, fol. 117pv – zde uzavírací poznámka z 9. 6. 1850 s podpisem městského rychtáře, knihvedoucího a s přítiskem voskovou pečeti s opisem ☼ LICHTENSTAEDTER STADTGERICHT.

Českou z 16. 4. 1864 (zákon č. 7/1864 z. z.).¹² Po vzniku Československé republiky změnil tento zákon dvě normy, a sice 1) novela obecních zřízení ze 7. 2. 1919 (zák. č. 76/1919 Sb.), jež mimo jiné přejmenovala v § 1 obecní představenstvo na *obecní radu* a obecní výbor na *obecní zastupitelstvo*;¹³ a 2) nový volební řád v obcích z 31. 1. 1919 (zák. č. 75/1919 Sb.), který odstranil dosavadní volební census a volební období zvýšil ze tří na čtyři roky. Posledně zmíněné bylo ještě prodlouženo na 6 let zákonem č. 122/1933 Sb.¹⁴ Po připojení českého pohraničí k Německu na podzim roku 1938, což zahrnovalo i město Hroznětín, bylo v obsazených oblastech dosavadní obecní zřízení zrušeno a s platností od 20. 11. 1938 nahrazeno německým obecním zřízením z 30. 1. 1935 (něm. *Deutsche Gemeindeordnung*).¹⁵

K pravomocím původce lze doplnit, že Městský soud v Hroznětíně (1791–1850) vykonával, tak jako před ním purkmistr a městská rada, vedle záležitostí místní politické správy i agendu soudnictví ve městě. Jak však pro období od roku 1834 dokládá kniha inv. č. 86, byly tehdy jeho pravomoci v judičiální oblasti omezené především na zapisování právních počinů a záležitostí hroznětínských měšťanů do soudních knih. Samotná rozhodnutí o knihovních vkladech vydával vrchnostenský Místní soud Ostrov (něm. *Ortsgericht Schlackenwerth*),¹⁶ označovaný též jako Místní soud panství Ostrov a Hroznětín (něm. *Ortsgericht der Herrschaft Schlackenwerth und Lichtenstadt*).¹⁷ Dělo se tak na základě dvorského dekretu z 9. 4. 1789,¹⁸ který stanovil, že tam, kde vedení soudních knih náleží do pravomoci poddanské obce (města), nesmí být proveden žádný zápis do soudní knihy bez předchozího vědomí příslušné vrchnosti, která dané záznamy také povoluje. Dvorský dekret z 10. 1. 1833 o jednotné manipulaci v pozemkoknižních záležitostech¹⁹ pak měl za následek, že o provedení knihovního vkladu týkajícího se nemovitého majetku, např. jeho prodeje, dědictví, použití jako zástavy v dlužním úpisu apod., museli měšťané žádat přímo vrchnostenský místní soud, a ne již svůj Rychtářský úřad v Hroznětíně. Ten pak do svých soudních knih přepisoval nejen samotné právní listiny a rozhodnutí Místního soudu v Ostrově, ale i doprovodnou korespondenci. Zápisy v městských soudních knihách té doby proto často začínají opisem prvotní žádosti (podání) dané osoby vrchnostenskému místnímu soudu i s výrazně nadepsaným oslovením *Löbliches Ortsgericht*.²⁰ To však neznamená, že by

¹² Více o těchto normách a o způsobu voleb viz HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 298–301.

¹³ Viz KLIMENT, Josef. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, s. 410.

¹⁴ Viz HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy...*, s. 376.

¹⁵ Stalo se tak na základě nařízení říšského ministra vnitra o zavedení německého obecního zřízení v sudetoněmeckých oblastech (tzv. *Einführungsverordnung*) z 10. 11. 1938. Nařízení vyšlo v *Reichsgesetzblatt*. Teil I, Jahrgang 1938, s. 1614–1618. Německé obecní zřízení vyšlo roku 1935 v: *Reichsgesetzblatt*. Teil I, Jahrgang 1935, s. 49–64. Sbírky zákonů *Reichsgesetzblatt* tehdejší Německé říše i s výše uvedenými normami jsou k dispozici naskenované na portálu ALEX – *Historische Rechts- und Gesetzestexte* [online]. Österreichische Nationalbibliothek, c2011 [cit. 2018-10-25]. Dostupné na: <http://alex.onb.ac.at/tab_dra.htm>. Celkově o obecní a městské samosprávě tohoto období viz VRBATA, Jaroslav. Přehled vývoje veřejné správy v odtržených českých oblastech v letech 1938–1945. *Sborník archivních prací*, 1962, ročník XII, č. 2, s. 53–54; HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy...*, s. 404, a samozřejmě i samotné německé obecní zřízení, zejména §§ 32–59.

¹⁶ Viz *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 3 /1834/.

¹⁷ Viz *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 231pv /rok 1841/. Praxi zachovávanou v Hroznětíně před rokem 1834 lze zjistit ze starších soudních knih archivu města, zpřístupněných v inventáři AM Hroznětín z roku 2011. Z literatury o tomto tématu pojednávají ŠOLLE, Václav. *Civilní soudnictví...*, s. 126 a 128 (zde pozn. 54); a TRANTÍREK, Miroslav. Vliv státu na vývoj městských a gruntovních knih na Moravě a ve Slezsku do roku 1849. *Sborník archivních prací*, 1960, ročník X, č. 2, s. 136–140, který cituje právní normy platné i pro zemi Českou a všimá si i zdejší situace.

¹⁸ Otištěn ve sbírce justičních zákonů *Justizgesetz-Sammlung*, č. 1001.

¹⁹ Dekret vyšel v *Provinzial-Gesetzsammlung des Königreichs Böhmen für das Jahr 1834*, č. 39, s. 201–203.

²⁰ Viz *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 1 /13. 6. 1834/.

daná kniha byla vedena ve vrchnostenské kanceláři v Ostrově a patří dnes do fondu *Velkostatek Ostrov*. Zůstala nadále na radnici, pouze do ní městský písař pozemkových knih po obdržení pokynu provedl příslušné přepisy uzavřených smluv a dalších dokumentů.²¹

Rychtářský úřad (městský soud) v Hroznětíně dále zprostředkovával mimosoudní smírné dohody mezi stranami, o čemž vyhotovoval příslušné protokoly. Jednalo se o pozůstalostní řízení a o smíry týkající se nesplácených pohledávek a majetkových sporů.²² Samotné vklady těchto protokolů do příslušných knih ovšem také povoloval vrchnostenský místní soud, který rovněž svými rozsudky rozhodoval takové spory, ve kterých se svářící strany před hroznětínským městským soudem nedohodly.²³

Jako patronátní úřad hroznětínského špitálu (něm. *Spital-Patron*) dohlížel Městský soud Hroznětín na hospodaření tohoto ústavu a povoloval disponování s jeho pohledávkami.²⁴ Fungoval i jako soudní depozitní místo, přičemž městský rychtář působil jako jeden z depozitních komisařů.²⁵

Z doložení výše zmíněného městského výběrčího státních daní k roku 1841 je zřejmé, že tehdejší městská správa prováděla jejich výběr a shromažďování do zvláštní berní pokladny (něm. *Steuerkassa*).

Z pravomocí městské samosprávy po roce 1850, které nalzáme v materiálech tohoto dodatku, je třeba zmínit stavební agendu, ve které městský úřad působil jako stavební úřad 1. instance (inv. č. 92), péči o kanalizaci a zajištění pitné vody (inv. č. 97) a údržbu cest (inv. č. 94).²⁶ Rovněž se zde setkáváme se záležitostmi pozemkového katastru, kdy město pomáhalo státní berní správě při shromažďování údajů a za tímto účelem si vedlo příslušnou evidenci (inv. č. 89, 96).²⁷ Pro účely vystavení vysvědčení o zachovalosti, o které městskou správu mohly požádat úřady a fyzické osoby, evidoval městský úřad tresty uložené provinilcům státními soudy (inv. č. 88).²⁸ Agendu správy městských výdělečných podniků a obecního majetku zde představují písemnosti lesního hospodářství (inv. č. 90 a 91) a evidence nemovitostí veřejně prospěšných ústavů (škola) a veřejného statku (inv. č. 95).²⁹ Do oblasti domovské příslušnosti obecních příslušníků patřilo vydávání domovských listů podle zákona č. 105/1863 ř. z. (inv. č. 87).³⁰

Dalším původcem archiválií inventarizovaných v tomto dodatku je **Místní správní komise Hroznětín**, která byla konstituována koncem června 1945. Předcházelo jí ještě přechodné období dvou měsíců, a sice počátek května – červen 1945. Jak píše kronika města, jež byla založena roku 1949 a retrospektivně líčí události od roku 1945, mělo již 4. května 1945 provést „několik Čechů, v Hroznětíně zaměstnaných, převrat.“ Tyto osoby uvádí

²¹ Srov. též dvorský dekret z 6. 8. 1787. Ten stanovil, že postoupení výkonu soudnictví (tj. rozhodovací pravomoci v soudních záležitostech) z poddanské obce na vrchnost nemá v žádném případě následek, že s touto pravomocí budou vrchnosti postoupeny i příslušné pozemkové knihy, tj. knihy nesporného soudnictví týkající se majetku. Tyto knihy mají nadále vést obce podle pokynů nadřízeného (vrchnostenského) orgánu. Otištěno v *Justizgesetz-Sammlung*, č. 704.

²² Viz *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 39–39pv, 140pv–141, 222–225, 245–245pv.

²³ Viz *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 38–39, 254pv–255pv.

²⁴ Například jejich postoupení třetí osobě, která stejnou hodnotu pohledávky do špitální pokladny za dlužníka zaplatila. Dlužník tedy poté již nedlužil špitálu, ale tomuto svému novému věřiteli – viz *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 264–264pv.

²⁵ Viz *AMHr*, dodatek, kniha inv. č. 86, fol. 5–6.

²⁶ Viz též MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, ročník 49 – zvláštní příloha, s. 30–31.

²⁷ Viz MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce..., s. 37.

²⁸ Viz MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce..., s. 31; MARTÍNEK, Zdeněk – POKORNÝ, Radek – ŠULC, Ivo. *Metodika k archivnímu zpracování fondů typu „archiv obce“*. Sborník archivních prací, 2018. Suplementum č. 1/2018, s. 26; a zákon č. 198/1922 Sb., § 4, poslední odstavec.

²⁹ Viz MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce..., s. 25.

³⁰ Zákon č. 105/1863 ř. z., o úpravě domovských záležitostí, V. část o domovských listech (§§ 32–35). Dále i MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce..., s. 23.

kronika i jménem, avšak více k převzetí správy města touto skupinou nesděluje. Další události zmiňuje až k červnu 1945. Tehdy byla počátkem tohoto měsíce převzata českými zřizenci a zaměstnanci pošta (6. 6.) a četnická stanice (5. 6.). Správu města v červnu 1945 již prováděl velitel zdejší stanice SNB štábní strážmistr Fr. Kotek, který s ostatními příslušníky SNB převzal v Hroznětíně četnickou stanici. Od konce června pak správu vykonávala výše uvedená místní správní komise.³¹ Ta pokračovala ve vedení knihy inv. č. 88. Svou činnost komise ukončila až vznikem Místního národního výboru Hroznětín, který byl ustaven v červnu 1946 podle voleb do Ústavodárného národního shromáždění z 26. května téhož roku.

II. Dějiny části archivního fondu

Nakládání s dokumenty u původce a jejich předání do archivu: Archiválie zpřístupněné tímto dodatkem byly uloženy pravděpodobně na radnici čp. 1 (stavební parcela č. 96), jak v době městské samosprávy do roku 1945 (původce fondu), tak i během fungování nástupnické Místní správní komise, od června 1946 Místního národního výboru Hroznětín.³² Některé z nyní inventarizovaných písemností byly spolu s ostatními materiály MNV převedeny do dnešního SOkA Karlovy Vary. Zde byly roku 2014 přesunuty z fondu MNV Hroznětín do archivu města (inv. č. 89, 95 a 103 – viz níže, bod 3.). Část písemností však zůstala na MNV dále a byla poté uložena i ve spisovně Městského úřadu Hroznětín, který vznikl na konci roku 1990.³³ Odtud byly písemnosti do okresního archivu předány teprve roku 2009 (spisy inv. č. 92–94 a 96–97, 99–101 – viz níže, bod 2.).

Své soudní knihy dosavadní Městský soud Hroznětín uzavřel dne 9. 6. 1850³⁴ a poté většinu z nich odevzdal nově vzniklému Okresnímu soudu v Karlových Varech k pokračování ve vedení agendy a k nahlédací potřebě. Stalo se tak podle Základů nového soudního zřízení (něm. *Grundzüge der neuen Gerichtsverfassung*), jež byly uveřejněny v císařském nařízení č. 278/1849 ř. z.³⁵ V roce 1931 byly starší soudní knižní svazky, založené převážně před rokem 1873, převezeny z karlovarského okresního soudu do celozemské sbírky pozemkových knih v Českém zemském archivu v Praze.³⁶ S těmito knihami byly tehdy delimitovány i knižní svazky evidované v inventáři a dodatku č. 1 fondu *AM Hroznětín* pod inv. č. 4–7, 9, 10 a 86. V zemském archivu se však v té době již nalézala jedna hroznětínská městská soudní kniha kvitancí (dnes inv. č. 8), kterou sem předal Okresní soud Karlovy Vary ve skupině 27

³¹ Za členy této místní správní komise již byly jmenovány zcela jiné osoby, nežli ty, které v Hroznětíně provedly převrat ze 4. května. Informace uvedené v tomto odstavci byly čerpány z: SOkA Karlovy Vary, fond *Místní národní výbor Hroznětín*, kronika inv. č. 124, s. 28–31 a 46. Digitalizovaná je k dispozici na *Porta fontium : bavorsko-česká síť digitálních historických pramenů* [online]. Státní oblastní archiv v Plzni [cit. 2018-11-08]. Dostupné z <www.portafontium.eu> – zde Kronika obce Hroznětín 1949–1954.

³² Srov. *AMHr*, knihy inv. č. 13, položka 3–4; a inv. č. 14, fol. 2pv; pro období místního národního výboru ANDRŠ, Pavel. *Místní národní výbor Hroznětín (1937) 1945–1990 (1997) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 330]. SOkA Karlovy Vary, 2015, s. 7.

³³ ANDRŠ, Pavel. *Místní národní výbor Hroznětín...*, s. 5. *Tamtéž* na s. 7 i o předávání písemností MNV Hroznětín do SOkA Karlovy Vary.

³⁴ Srov. *AMHr*, knihy inv. č. 9, fol. 117pv; a inv. č. 10, fol. 23pv.

³⁵ Konkrétně se jednalo o § 9, bod 4; § 37, 1. odst.; a § 39, 2. odst. této normy.

³⁶ Stalo se tak na základě rozhodnutí ministerstva spravedlnosti č. 5962/31 z 24. 2. 1931 a dekretu prezidia Vrchního soudu v Praze č. pres. 8289/22/31 z 28. 2. 1931 – viz seznam pozemkových knih předaných zemskému archivu Okresním soudem v Karlových Varech, ve kterém jsou bližší informace o soudních knihách města Hroznětín odevzdaných do Prahy v letech [1899]–1931. Kopie zmíněného seznamu je uložena ve spisu o fondu *Okresní soud Karlovy Vary I.* Za její laskavé pořízení autor pomůcky děkuje Mgr. Jakubu Mírkovi, vedoucímu 5. oddělení SOA v Plzni.

kvitančních knih už někdy v letech 1899–1905.³⁷ V roce 1962 byly soudní knihy města Hroznětína spolu s dalšími územně příslušnými soudními knižními svazky měst, okresních soudů a bývalé vrchnostenské správy delimitovány ze Státního ústředního archivu v Praze³⁸ do tehdejšího Státního archivu v Plzni (celkem 9983 ks). Zde pak byly knihy sepsány kartotéční formou, což z většiny provedl Karel Fleissig. Z přírůstku z roku 1962 nakonec Státní archiv v Plzni o 10 let později hromadně delimitoval do tehdejšího Okresního archivu v Karlových Varech příslušnou část cca 600 soudních knih. Mezi nimi se našlo i 7 knižních svazků, které pak byly zařazeny do fondu *Archiv města Hroznětín* (přír. č. 1102 z roku 1972) a v roce 2004 zpřístupněny v inventáři.³⁹ *Kniha dlužních úpisů...* (inv. č. 86), patřící rovněž do uvedeného archivu města, ale zůstala v Plzni, mylně zařazená ve fondu *Velkostatek Ostrov*. Všechny soudní knihy tohoto fondu (tzv. knihy pozemkové) byly v roce 1972 přemístěny do Žlutic, kde měl Státní archiv v Plzni svou pobočku. Zde již inventarizoval jiné části fondu *Velkostatek Ostrov* Dr. Jan Haubert. Ve žlutické pobočce doplnila v roce 1974 uvedený soubor o úřední knihy, registraturní pomůcky a účetní přílohy vedoucí archivářka SOA Plzeň Květoslava Haubertová, prom. hist., a výsledný inventář celého fondu *Velkostatek Ostrov* byl dokončen v roce 1975. Zmíněná *Kniha dlužních úpisů...* však byla v inventáři popsána povrchně a s chybnou datací.⁴⁰ Po zrušení žlutické pobočky byl fond uvedeného velkostatku přestěhován roku 2006 do 5. oddělení SOA v Plzni, který sídlí v Klášteře (u Nepomuka). Zde dne 17. 10. 2017 Mgr. Jakub Mírka a Mgr. Petr Cais konečně zjistili správnou provenienci zmíněné knihy. Ta proto byla následně delimitována do SOkA Karlovy Vary, zde uložena do fondu *AM Hroznětín* (viz níže, bod 4), nově popsána a badatelské veřejnosti je nyní zpřístupněna v této pomůcce.⁴¹

Přírůstky zpracované části fondu cestou vnějších a vnitřních změn:

1. VniZ č. 3 z 16. 2. 2005 – přesun z fondu *AM Jáchymov* při jeho pořádání – 1 ukn (nyní v této pomůcce inv. č. 90), 1 spis (inv. č. 91) a 1 map (inv. č. 102).
2. Přír. č. 64 z 17. 12. 2009 – přírůstek výběrem z Městského úřadu Hroznětín – spisy inv. č. 92–94, 96–97, 99–101.

³⁷ Jednalo se o první vlnu celkem 10520 starých soudních knih, které předávaly jednotlivé okresní soudy a další instituce v Čechách zemskému archivu v letech 1898–1905 na základě povolení c. k. ministerstva spravedlnosti, které jej uveřejnilo ve svém výnosu č. 8640 z 18. 5. 1898 – více o této akci viz O starých pozemkových knihách v archivu zemském uložených. *Zprávy Zemského archivu království Českého*, 1906, svazek I., s. 153–157.

³⁸ Jak se Český zemský archiv stal nakonec součástí Státního ústředního archivu viz *Národní archiv : krátký průvodce*. Praha : Odbor archivní správy Ministerstva vnitra ČR, 2006, s. 5; KLÍMOVÁ, Helena – GOTTFRIED, Libor. Otakar Bauer a Archiv země České v letech 1945–1954. In *Z dějin Státního ústředního archivu v Praze a jeho předchůdců : konference k 40. výročí SÚA konaná dne 6. 10. 1994 v Praze*. Praha : Státní ústřední archiv, 1995, s. 18; ŠPIRITOVÁ, Alexandra. Z historie Ústředního archivu ministerstva vnitra (1945–1954). In *Tamtéž*, s. 16.

³⁹ AUGUSTIN, Milan – MAŘÍK, Antonín. *Archiv města Hroznětín /1500/–1945 (1946) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 278]. Státní okresní archiv Karlovy Vary, 2004 – zde knihy inv. č. 4–10. O převozu soudních knih ze Státního archivu v Plzni viz spisy SOkA KV, č.j. 390-Str/72 (dopisy ze 7. a 13. listopadu 1972 – kopie uloženy ve spisu o fondu).

⁴⁰ HAUBERT, Jan. *Velkostatek Ostrov 1592–1929 ([1965]) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 377]. Státní oblastní archiv Plzeň, pobočka Žlutice, 1975, s. 31, inv. č. 172, č. kn. 173.

⁴¹ Informace v tomto odstavci čerpány z: Zpráva o činnosti Českého zemského archivu za leta 1930–1933. *Zprávy Českého zemského archivu*, 1939, svazek VIII., s. 234. BYSTRICKÝ, Vladimír. Státní oblastní archiv v Plzni (z historie dokumentačního vědeckovýzkumného ústavu). *Západočeský historický sborník* 1, 1995, s. 248. HAUBERT, Jan. *Velkostatek Ostrov...*, s. 11, 12 a 16. *Historie 5. oddělení (oddělení zemědělsko-lesnických fondů a sbírek)* [online], Státní oblastní archiv v Plzni [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <<http://www.soaplzen.cz/nepomuk/odd5/historie>>.

3. VniZ č. 7 z 18. 4. 2014 – přesun z fondu *MNV Hroznětín* při jeho inventarizaci – 1 spis (inv. č. 95) a 6 tvy (inv. č. 103). V průběhu inventarizace tohoto dodatku bylo zjištěno, že mezi spisy této vnitřní změny se nalézají i 1 úřední kniha (nyní inv. č. 89).
4. Přír. č. 107/2018 – delimitace ze SOA v Plzni, 5. oddělení, z fondu *Velkostatek Ostrov* – 1 ukn (nyní inv. č. 86).
5. VniZ č. 9 z 29. 1. 2018 – přesun z fondu *AM Boží Dar* – 2 ukn (nyní inv. č. 87 a 88), 1 spis (inv. č. 98).

Existence spisového plánu a ukládací systémy u původce: Ze spisů zpřístupněných tímto dodatkem je patrné, že někdy v letech 1935–1936 byl v městské registratuře zaveden tzv. Jednotný registraturní a spisový plán pro obecní správy (něm. *Einheits-Registratur und Aktenplan für die Gemeindeverwaltungen*). Jednalo se o desetinný pořádací systém, který byl vydán Svazem německých samosprávných korporací v Československé republice (něm. *Verband der deutschen Selbstverwaltungskörper in der Tschechoslowakischen Republik*).⁴² Ve fondu se dochovaly i původní košile (pořadače), pořizované speciálně k tomuto spisovému plánu. Ty byly v příslušných složkách během inventarizace dodatku ponechány, pouze v nich byly odstraněny jejich kovové části (inv. č. 94, 96, 97).

III. Archivní charakteristika části archivního fondu

Tato archivní pomůcka je dodatkem k: MAŘÍK, Antonín. *Archiv města Hroznětín /1500–1945 (1946) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 278]. Karlovy Vary : Státní okresní archiv Karlovy Vary, 2011.

Datace části archivního fondu zpracovaného tímto dodatkem je (1833) 1834–1945 (1946). Prius (1833) označuje rok vystavení listiny o nemovitostní kauci nájemce pivovaru a sladovny v Hroznětíně. Tento dokument byl později přepsán do *Knihy dlužních úpisů...* inv. č. 86, založené až roku 1834. Posterius (1946) označuje rok, během kterého ještě prováděla zápisy do *Trestního protokolu* (inv. č. 88) tehdejší Místní správní komise Hroznětín.

Během inventarizace části fondu byly **vyřazeny duplicitní archiválie (0,01 bm)** – viz příslušný protokol čj. SOAP/030-0072/2018 (založen ve spisu o fondu).

Způsob uspořádání a tvorby pomůcky: Struktura předloženého dodatku respektuje uspořádání inventárního seznamu. Proto byly úřední knihy rozčleněny do dvou oddílů – do roku 1850 a po roce 1850, a spisy byly uspořádány v jedné, dále vnitřně nečleněné skupině.

Fyzický stav archiválií zpřístupněných tímto dodatkem je špatný v případě knih inv. č. 87 a 88, které mají poškozenou vazbu, listy knihy inv. č. 88 jsou navíc pomuchlány a potrhány. Stav ostatních dokumentů je dobrý.

Jazykem archiválií je němčina.

IV. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení pomůcky

Část fondu *Archiv města Hroznětín* uspořádal a příslušný dodatek č. 1 k AP č. 278 (inventář) sestavil v lednu 2018 ve Státním okresním archivu Karlovy Vary Mgr. Petr Cais.

V Karlových Varech 13. 11. 2018

Mgr. Petr Cais

⁴² Viz *AMHr*, dodatek, inv. č. 93, 94, 96, 97 a 99. Popis tohoto registraturního systému, jakož i okolnosti jeho vzniku v: ZUBER, Rudolf. Spisové manipulace u městských a obecních úřadů na Jesenicku v letech 1930–1945. *Archivní časopis*, 1963, 13. ročník, s. 16–17.

Seznam použitých pramenů a literatury

I. PRAMENY

A. Archivní prameny

SOkA Karlovy Vary

– archivní fond *Archiv města Hroznětín*

B. Prameny tištěné, zpracované a digitalizované

ALEX : *historische Rechts- und Gesetzestexte* [online], c2011, Österreichische Nationalbibliothek [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <<http://alex.onb.ac.at/>>.

Allgemeines Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt für das Kaiserthum Oesterreich, Jahrgang 1849.

ANDRŠ, Pavel. *Místní národní výbor Hroznětín (1937) 1945–1990 (1997) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 330]. SOkA Karlovy Vary, 2015.

AUGUSTIN, Milan – MAŘÍK, Antonín. *Archiv města Hroznětín /1500/–1945 (1946) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 278]. Státní okresní archiv Karlovy Vary, 2004.

HAUBERT, Jan. *Velkostatek Ostrov 1592–1929 ([1965]) : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 377]. Státní oblastní archiv Plzeň, pobočka Žlutice, 1975.

Justizgesetz-Sammlung = Joseph des Zweyten Römischen Kaisers Gesetze und Verfassungen im Justiz-Fache : für Böhmen, Mähren, Schlesien, Oesterrich ob und unter der Enns, Steyermarck, Kärnthen, Krain, Görz, Gradisca, Triest, Tyrol und die Vorlande : zweite Fortsetzung der Gesezen und Verfassungen im Justizfache – č. 498–595 (1. 12. 1785 – 20. 11. 1786); dritte Fortsetzung der Gesezen und Verfassungen im Justizfache – č. 596–749 (1. 12. 1786 – 24. 11. 1787); fünfte Fortsetzung der Gesezen und Verfassungen im Justizfache – č. 925–1102 (1. 12. 1788 – 18. 2. 1790).

KLIMENT, Josef. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936.

O starých pozemkových knihách v archivu zemském uložených. *Zprávy Zemského archivu království Českého*, 1906, svazek I., s. s. 153–163.

PELANT, Jan. *Znaky a pečete západočeských měst a městeček*. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1985.

Porta fontium: bavorsko-česká síť digitálních pramenů [online], Státní oblastní archiv v Plzni [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <www.portafontium.cz>.

Provinzial-Gesetzsammlung des Königreichs Böhmen für das Jahr 1834. Sechzehnter Band, welcher die Verordnungen vom 1. Jänner bis letzten Dezember 1834 enthält. Prag : Gottlieb Haase Söhne, 1835.

Reichsgesetzblatt I. Jahrgang 1935, Jahrgang 1938 (zákoník Německé říše).

Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Oesterreich, Jahrgang 1863.

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen statistisch-topographisch dargestellt*. 15. Band – *Elbogner Kreis*. Prag : Friedrich Ehrlich, 1847.

Zpráva o činnosti Českého zemského archivu za leta 1930–1933. *Zprávy Českého zemského archivu*, 1939, svazek VIII., s. 229–293.

II. LITERATURA

BYSTRICKÝ, Vladimír. Státní oblastní archiv v Plzni (z historie dokumentačního vědeckovýzkumného ústavu). *Západočeský historický sborník* 1, 1995, s. 237–285.

Historie 5. oddělení (oddělení zemědělsko-lesnických fondů a sbírek) [online], Státní oblastní archiv v Plzni [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://www.soaplzen.cz/nepomuk/odd5/historie>.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

KLÍMOVÁ, Helena – GOTTFRIED, Libor. Otakar Bauer a Archiv země České v letech 1945–1954. In *Z dějin Státního ústředního archivu v Praze a jeho předchůdců : konference ke 40. výročí SÚA konaná dne 6. 10. 1994 v Praze*. Praha : Státní ústřední archiv, 1995, s. 17–22.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, ročník 49 – zvláštní příloha.

MARTÍNEK, Zdeněk – POKORNÝ, Radek – ŠULC, Ivo. *Metodika k archivnímu zpracování fondů typu „archiv obce“*. Sborník archivních prací, 2018. Suplementum č. I/2018.

Národní archiv : krátký průvodce. Praha : Odbor archivní správy Ministerstva vnitra ČR, 2006.

ŠOLLE, Václav. Civilní soudnictví předbřeznové v českých zemích. *Sborník archivních prací*, 1960, ročník X, č. 1, s. 111–145.

ŠPIRITOVÁ, Alexandra. Z historie Ústředního archivu ministerstva vnitra (1945–1954). In *Z dějin Státního ústředního archivu v Praze a jeho předchůdců : konference ke 40. výročí SÚA konaná dne 6. 10. 1994 v Praze*. Praha : Státní ústřední archiv, 1995, s. 5–16.

TRANTÍREK, Miroslav. Vliv státu na vývoj městských a gruntovních knih na Moravě a ve Slezsku do roku 1849. *Sborník archivních prací*, 1960, ročník X, č. 2, s. 105–181.

VRBATA, Jaroslav. Přehled vývoje veřejné správy v odtržených českých oblastech v letech 1938–1945. *Sborník archivních prací*, 1962, ročník XII, č. 2, s. 45–67.

ZUBER, Rudolf. Spisové manipulace u městských a obecních úřadů na Jesenicku v letech 1930–1945. *Archivní časopis*, 1963, 13. ročník, s. 15–23.

Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratk

A. G.	– Aktiengesellschaft = a.s. – akciová společnost
AM	– archiv města
AMHr	– SOkA Karlovy Vary, fond Archiv města Hroznětín
AP	– archivní pomůcka
čas.	– časový
čj.	– číslo jednací
č. kn.	– číslo knihy
čp.	– číslo popisné
č. ř.	– řadové číslo
Evid. jedn. č.	– evidenční jednotka číslo
inv. č.	– inventární číslo
kar	– karton
map	– mapa
MNV	– místní národní výbor
něm.	– německy
pozn.	– poznámka
prom. hist.	– promováný historik
přír. č.	– přírůstek číslo, přírůstkové číslo
ř. z.	– říšský zákoník (v této pomůcce pro habsburskou monarchii, ročníky 1849–1863 = <i>Allgemeines Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt für das Kaiserthum Oesterreich</i> či pouze <i>Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Oesterreich</i>)
sign.	– signatura
SNB	– Sbor národní bezpečnosti
SOA	– státní oblastní archiv
SOkA	– státní okresní archiv
tv	– technický výkres
ukn	– úřední kniha
VniZ	– vnitřní změna
z. z.	– Zákoník zemský království Českého

INVENTÁRNÍ SEZNAM

I. K N I H Y

1) Knihy do roku 1850

- 86 Karlovy Vary 181 Kniha dlužních úpisů, záznamů zástavního práva a související agendy (1833) 1834–1841 ukn 52
(mj. vymáhání pohledávek – dluhy, pohledávky za nezaplacený nájem či za dodané zboží; postoupení pohledávek a práva přednosti na nemovitostní zástavu; změna nemovitosti dané do zástavy; majetkové spory, např. nevydání zakoupeného domu prodejcem; prodej podílu ze zisku právovárečného měšťana; půjčky z obecní pokladny, půjčky poskytnuté hroznětínským farářem Josefem Bottem de Pierot; kauce, např. nájemce výčepu a hostince na radnici, nájemce pivovaru a sladovny, obecního účetního města Hroznětín; inventář majetku a dělení pozůstalosti)
– s prepisy starších listin z doby od roku 1833
– s prepisy korespondence a rozhodnutí vrchnostenského Místního soudu Ostrov (Obligationsbuch N^o V)
něm., 24,5 × 38,5 cm, novější vazba papírová s koženým hřbetem,
Předchozí sign.: N^o V, 138
Kniha časově navazuje na *Knihu dlužních úpisů*, zapsanou v inventáři pod inv. č. 7, K 7.

2) Knihy po r. 1850

a) Knihy evidenční

- 87 Jmenný rejstřík vydaných domovských listů 1901–1938 ukn 53
– s uvedením stavu, povolání, data narození a místa bydliště příjemců domovských listů
– na předsádce vlepen list s čísly domovských listů vydaných v letech 1937 a 1938
(Heimatsscheine Ausgabe.)

Archiv města Hroznětín – dodatek č. 1 k inventáři (1833) 1834–1945 (1946)

Inv. č.	Sign.	Obsah	Čas. rozsah	Evid. jedn. č.
88		Trestní protokol – pro tresty uložené státními soudy v letech cca 1880–1946 ⁴³ – řazeno podle jmen potrestaných s uvedením jejich povolání, data narození, místa bydliště, přečinu a trestu (Strafprotokoll) <i>Kniha částečně přesahuje do fondu <u>Místní národní výbor Hroznětín.</u></i>	[1905]–1945 (1946)	ukn 54
89		Seznam pozemnostních archů – čísla pozemkových archů, majitelé a čísla popisná – s pozdějšími poznámkami o změnách vlastnictví (Verzeichnis der Grundbesitzbogen.)	[1940]–1943	ukn 55
90		<i>b) Knihy účetní a hospodářské</i> Lesní hospodářský plán pro desetiletí 1905–1914 ⁴⁴ – s následnými poznámkami (mj. popis městského lesa) (Stadtwald Lichtenstadt Wirtschaftsplan. für das Jahrzehnt 1905–1914.)	1904–1918	ukn 56

II. S P I S O V Ý M A T E R I Á L

1) Spisy

91		Poznámky k lesnímu hospodářství ⁴⁵ (mj. množství dílčích nákresů na průsvitce, např. nákup dalších lesních parcel, promýcení, mýcení z důvodu stavby vodovodu /1906/)	[1905]–[1914]	kar 20
92		Pořízení nových turbin pro mlýn čp. 4 a položení nového potrubí pro přívod vodní hnací síly k tomuto objektu ⁴⁶	1930	kar 20
93	301	Povolování staveb všeobecně, včetně staveb státních a okresních silnic – pokyny nadřízených orgánů	1938	kar 20
94	341/343	Chodníky a obecní cesty; výsadba stromů (mj. spojovací cesta Hroznětín – Oldříš; prostor u pomníku padlých z 1. světové války; subvence od státu, využití příspěvku, původně určeného na úpravu židovského hřbitova, ⁴⁷ ke stavbě chodníků; údržba silnice Merklín – Hroznětín – Bystřice)	1936–1940	kar 20

⁴³ Viz též inv. č. 98.

⁴⁴ Viz též spisy inv. č. 91 a porostní mapu inv. č. 102.

⁴⁵ Viz též lesní hospodářský plán inv. č. 90 a porostní mapu inv. č. 102.

⁴⁶ Srov. spisy inv. č. 57, které obsahují písemnosti týkající se stavebních záležitostí budovy čp. 4 jako takové, nikoliv pouze zařízení poháněného vodou.

⁴⁷ K židovskému hřbitovu viz též inv. č. 69.

Archiv města Hroznětín – dodatek č. 1 k inventáři (1833) 1834–1945 (1946)

Inv. č. Sign. Obsah Čas. rozsah Evid. jedn. č.

95		Pozemnostní archy na nemovitosti v Hroznětíně – škola + veřejný statek (silnice, cesty, potoky)	1937	kar 20
96	342	Služebnost a pozemkoknižní záležitosti týkající se cest (mj. hráz u Velkého rybníka / <i>Grossenteich</i> /)	1939–1940	kar 20
97	344	Kanalizace a vodovod (mj. zápůjčka na stavbu kanalizace a na pořízení dvou nových transformátorů a tlakového potrubí městské elektrárny, soupis městského majetku, žádost o povolení použít již přidělené státní subvence, určené původně pro stavbu kanalizace, na jímání nových pramenů pro městský vodovod + tiskovina BRAUNE, Josef. Wasserverluste und Wirtschaftlichkeit der Wasserwerke. Separát z: <i>Zeitschrift für Selbstverwaltung</i> , 1929)	1929, 1936–1940	kar 20
98		Osoby potrestané státními soudy v letech 1898–1939 ⁴⁸ – výtahy z trestního rejstříku, poznámky o přečinech a trestech	[1940]–1944	kar 20
99	417	Stavby domovů Hitlerovy mládeže (<i>HJ-Heimbauten</i>) – pokyny nadřízených orgánů	1941	kar 20
100		Rozvrh příspěvků Živnostenské komoře Chebu na rok 1942 (mj. údaje o jednotlivých živnostnících ve městě, včetně poznámek o pozastavení živnosti kvůli nástupu provozovatele do armády) ⁴⁹	1942	kar 20
101		Nájemní smlouva mezi Sedleckými kaolinovými Závody a. s. (<i>Zettlitzer Kaolinwerke A. G.</i>) jako pronajímatelem a Johannem Richterem (nájemcem) na pozemky v Hroznětíně (opis) ⁵⁰	1944	kar 20

⁴⁸ Viz též knihu inv. č. 88.

⁴⁹ Viz též inv. č. 63.

⁵⁰ Inv. č. 64 obsahuje pouze nájemní smlouvy, ve kterých je smluvní stranou město Hroznětín.

Název archivní pomůcky:	Archiv města Hroznětín
Značka archivního fondu:	AM Hroznětín
Časové rozmezí:	(1833) 1834–1945 (1946)
Počet evidenčních jednotek:	13 (5 úředních knih, 1 karton, 1 mapa, 6 technických výkresů)
Rozsah části fondu v bm:	0, 27 bm
Stav ke dni:	13. 11. 2018
Zpracovatel části fondu:	Mgr. Petr Cais
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Petr Cais
Počet stran:	17
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Milan Augustin

dne 13. 11. 2018 – čj. SOAP/30-609/2018